

PESTPROTOCOL RKBS DE VOGELWEID'

Op de Vogelweid' bestaat een beleid m.b.t. pestgedrag en er is een pestprotocol, er zijn afspraken vastgelegd over schoolregels en klassenafspraken.

Wat staat over pesten in ons veiligheidsplan?

Plagen en pesten

Er is een verschil tussen plagen en pesten. Onder plagen verstaan we gedrag tussen leerlingen die aan elkaar gewaagd zijn: de ene keer doet de een iets onaardigs, een volgende keer is het de ander. Plagen is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Plagen kan wel overgaan in pesten. Pesten is wél bedreigend. Pesten vindt niet zomaar een keer plaats, maar meerdere keren per week of zelfs meerdere keren per dag, gedurende een langere periode. De pestkop misbruikt zijn macht en het slachtoffer wordt uitgelachen, uitgescholden, vernederd, gekleineerd, geslagen of er worden dingen van hem of haar afgepakt. Naast deze openlijke vormen van pesten, komen ook vormen van pesten voor die niet zichtbaar zijn, zoals het buitensluiten van iemand.

Bij pesten zijn drie rollen te onderscheiden: (1) leerlingen die andere leerlingen pesten, (2) leerlingen die gepest worden en (3) leerlingen die niet direct bij het pesten betrokken zijn. Vaak is er een groepje leerlingen dat meedoet met de pestkop. Dit zijn de zogenoemde meelopers. Daarnaast spelen leerlingen die niet direct betrokken zijn bij het pesten een rol. Doordat deze zwijgende middengroep de gepeste leerling niet steunt en de pester niet probeert te stoppen, kan een pester vrijelijk zijn of haar gang gaan. Vaak versterkt de zwijgende middengroep het succes van de pestkop door op een afstandje toe te kijken en te lachen om wat er gebeurt.

De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van kinderen.

Onderdeel van het veiligheidsbeleid op onze school is, dat het team een goed inzicht heeft in de veiligheidsbeleving van de leerlingen. Dit inzicht verkrijgt de school, doordat leerkrachten openstaan voor signalen die kinderen afgeven of opmerkingen die zij maken. De leerkracht gaat in zo'n geval serieus in op hetgeen hij/zij hoort of waarneemt (lichaamstaal!) en probeert door door te vragen er achter te komen wat er speelt. In individuele gevallen onderneemt de leerkracht de nodige stappen om het gebrek aan veiligheidsgevoel bij de betreffende leerling of leerlingen weg te nemen. Zijn de signalen structureel en is er mogelijk sprake van een breed gevoel van onveiligheid, dan maakt de leerkracht dit bespreekbaar bij de directie of binnen het (bouw-)team. Tot slot stelt de school structureel een onderzoek in naar de veiligheidsbeleving van kinderen, door één maal in de twee jaar onder een representatieve groep leerlingen een vragenlijst af te nemen. (Qbrin)

Pesten voorkomen

Er is sprake van pesten wanneer een of meerdere leerlingen herhaaldelijk en langdurig negatief gedrag richten tegen een andere leerling. Een vereiste om pesten op school serieus aan te pakken is dat alle betrokkenen pesten als een bedreiging

zien voor het veiligheidsgevoel en bereid zijn het te voorkomen en te bestrijden.

De school hanteert richtlijnen om pesten te voorkomen.

Hieronder volgen, in willekeurige volgorde, enkele richtlijnen voor de school om pesten te voorkomen:

- Het fenomeen pesten wordt met enige regelmaat onder de aandacht gebracht van leerlingen en schoolpersoneel. Dit gebeurt door mondelinge en schriftelijke informatie te verspreiden of door losse thematische activiteiten of projecten te organiseren die met sociale veiligheid te maken hebben.
- Er wordt gestreefd naar een goed pedagogisch schoolklimaat door leerlingen veiligheid en geborgenheid te bieden. Gelijkwaardigheid, acceptatie en respect voor elkaar zijn hierbij belangrijke onderwerpen.
- Ouders/verzorgers worden geïnformeerd over thematische activiteiten of projecten rondom sociale veiligheid.
- Er wordt aandacht besteed aan het verschil tussen pesten en plagen.
- Het wordt leerlingen duidelijk gemaakt dat signalen van pesten (niet plagen) doorgegeven moeten worden aan een leerkracht. Daarbij wordt uitgelegd dat dit doorgeven geen klikken is. Op deze manier voorkomt het schoolpersoneel dat leerlingen gezamenlijk zwijgen of erbij staan te kijken zonder in te grijpen, of zelfs het vuurtje opstoken.
- Als een leerkracht of ander personeelslid signaleert dat er gepest wordt, dan spreekt hij of zij de betrokkenen hier op aan. Afhankelijk van de ernst van het pesten, licht hij of zij ook de leerkracht van de leerling in, opdat deze het probleem eventueel op een later tijdstip aan kan pakken.
- Van elk personeelslid wordt verwacht dat hij of zij met collega's en leerlingen werkt aan een positieve team- en groepsvorming.
- Personeelsleden van de school hebben de inspanningsverplichting pesten te signaleren en tegen het gesignaleerde pesten actie te ondernemen.
- Leerkrachten en ander personeel van de school nemen te allen tijde duidelijk stelling tegen pesten. Het personeel keurt dit gedrag zichtbaar af.
- Wanneer een personeelslid pesten signaleert, probeert hij of zij zicht te krijgen op de oorzaak en de omvang van het pestgedrag en de gevolgen voor het slachtoffer. Daarnaast probeert hij of zij het invoelend vermogen van de pester en de zwijgende middengroep te vergroten. Hiermee wordt uiteraard niet bedoeld dat er medelijden moet worden opgewekt, maar wel dat er wordt ingezien hoe vervelend pesten eigenlijk is.

Pesten bestrijden

Er is sprake van pesten wanneer een of meerdere leerlingen herhaaldelijk en langdurig negatief gedrag richten tegen een andere leerling. Een vereiste om pesten op school serieus aan te pakken is dat alle betrokkenen pesten als een bedreiging zien voor het veiligheidsgevoel en bereid zijn het te voorkomen en te bestrijden.

De school heeft een gestructureerde aanpak voor de bestrijding van pesten.

De directe en curatieve aanpak van pesten onder leerlingen bestaat uit twee methoden: (1) de niet-confronterende methode en (2) de confronterende methode.

De niet-confronterende methode

Deze methode wordt toegepast als een leerkracht of ander personeelslid het vermoeden heeft dat er sprake is van onderhuids pesten, dus pestgedrag dat hij of zij niet zelf heeft waargenomen. Bij het toepassen van de niet-confronterende methode worden de volgende stappen genomen:

- Het personeelslid schakelt collega's in om de eigen vermoedens te delen en mogelijk te versterken of af te zwakken.
- Ondertussen stelt de leerkracht/groepsleerkracht in de klas van de betreffende leerlingen onderwerpen als pesten, buitensluiting, machtsmisbruik of een andere kwestie betreffende sociale veiligheid op een algemene manier aan de orde om zo een eerste signaal af te geven aan de klas.
- In het kader van het bespreken van pesten als algemeen onderwerp, schakelt de leerkracht de pester(s) en/of enkele niet-pesters in om op te letten of er in hun klas wordt gepest. Na enkele dagen laat de leerkracht ze dan verslag uitbrengen over hun observaties.
- De leerkracht kan wachten op een moment dat hij of zij, of een collega, het pestgedrag daadwerkelijk zelf waarneemt om vervolgens duidelijk stelling te nemen. Dit kan dan aan de hand van de confronterende methode gebeuren.

De confronterende methode

Deze methode wordt toegepast als een leerkracht of ander personeelslid duidelijk pestgedrag signaleert doordat een leerling voor zijn of haar ogen geestelijk of lichamelijk wordt mishandeld. Bij het toepassen van de confronterende methode worden de volgende stappen genomen:

- Het personeelslid neemt eerst duidelijk stelling.
- De leerkracht van de klas waarin het pesten zich voordoet, voert daarna met de klas een gesprek over pesten in het algemeen. In dit gesprek worden leerlingen gestimuleerd duidelijk stelling te nemen tegenover pesten.
- Door leerlingen te stimuleren een gepeste leerling te steunen of te proberen leerlingen die pesten hiermee te laten stoppen, probeert de leerkracht te voorkomen dat er een zwijgende riddengroep ontstaat of blijft bestaan.
- De leerkracht maakt vervolgens met de leerlingen nadere afspraken door gezamenlijk anti-pestregels op te stellen.
- De leerkracht kan het gesignaleerde probleem ook behandelen door bijvoorbeeld een boek te bespreken of een videoband te tonen waarin het thema aan de orde komt. Naar aanleiding daarvan kan de leerkracht een gesprek met de klas op gang brengen over de gevoelens van een gepeste leerling en de motieven van een pestkop.

Hulp aan de gepeste leerling en zijn of haar ouders/verzorgers

De leerkracht maakt bij het helpen van de gepeste leerling gebruik van hulp en advies van de interne begeleider, de zorgcoördinator, collega's of schoolleiders. Het is belangrijk om te proberen de gepeste leerling verloren begrip voor een ieders

eigenheid en zelfrespect opnieuw bij te brengen: ik ben ik en jij bent jij en dat mag niet alleen, maar dat hoort zo. De leerkracht probeert de leerling te helpen zich minder kwetsbaar te voelen en zich minder kwetsbaar op te stellen. Wanneer een leerling zich bijvoorbeeld steeds gekwetst voelt bij een relatief onschuldig grapje, kan de leerkracht proberen de leerling aan diens incasseringsvermogen te helpen werken.

Als het bovenstaande niet helpt, wordt er een gesprek met de ouders/verzorgers van de gepeste leerling aangegaan. De leerkracht geeft hierin de ouders/verzorgers van de leerling de gelegenheid om hun visie op het probleem te geven en deelt zijn of haar eigen inzichten over de oorzaken van het pesten met de ouders/verzorgers, dit uiteraard afhankelijk van en rekening houdend met de vermoede reden van het gepest worden. Gezamenlijk kan dan naar een oplossing worden gezocht.

Bij ernstige gevolgen van pesten probeert de leerkracht samen met de ouders/verzorgers, de gepeste leerling zijn of haar gevoel voor eigenwaarde terug te laten vinden. Zonodig wordt hierbij, met toestemming van de ouders/verzorgers, hulp van professionele instellingen ingeschakeld.

Hulp aan de pester en zijn of haar ouders/verzorgers

De leerkracht maakt bij het helpen van de pester gebruik van hulp en advies van de interne begeleider, de zorgcoördinator, collega's of schoolleiders. De leerkracht voert probleemoplossende gesprekken met de pester waarin hij of zij probeert achter de oorzaak van het pestgedrag te komen. Mogelijke oorzaken van het gedrag van de pester zijn:

- de pester wordt of werd zelf gepest;
- de pester heeft gebrek aan aandacht van de ouders/verzorgers;
- de pester wordt niet gecorrigeerd bij agressief gedrag en wordt zelf regelmatig lichamelijk gestraft door ouders/verzorgers of andere volwassenen;
- de pester imiteert gedrag dat hij of zij elders heeft gezien;
- de pester reageert allergisch op bepaalde geur-, kleur- en smaakstoffen;
- de pester kan slecht tegen verliezen bij sport of spel.

Uiteraard zijn er nog allerlei andere oorzaken mogelijk van het gedrag van de pester. Als de oorzaak enigszins duidelijk is, probeert de leerkracht de gevoeligheid van de pester te vergroten voor wat hij of zij de gepeste leerling aandoet. Hierbij houdt de leerkracht rekening met de mogelijke oorzaken van het pestgedrag. De leerkracht probeert hiermee de pester te helpen zich bewust te worden van de effecten van zijn of haar gedrag. Iedere leerkracht zal, eventueel na overleg met de interne begeleider, zorgcoördinator, schoolleiding of het gehele team, zijn of haar eigen weg hierin kiezen, afhankelijk van de ernst en omvang van het probleem. Eventueel neemt iemand anders de taak over. Het is belangrijk dat de leerkracht afspraken met de pester maakt over gedragsverandering. Daarbij kan ook met de pester worden afgesproken welke maatregelen er worden genomen als het pesten zich herhaalt. Deze afspraken met de pester kunnen in de bovenbouw vorm krijgen in een contract. In een dergelijk contract met de leerling wordt ook vastgelegd wanneer het gedrag wordt geëvalueerd en wanneer er, indien het gedrag niet voldoende is veranderd, wordt overgegaan tot de afgesproken maatregelen.

Er wordt daarnaast een gesprek aangegaan met de ouders/verzorgers van de pestende leerling. De leerkracht, de groepsleerkracht of het andere betrokken personeelslid vraagt ze in dit gesprek om medewerking bij de aanpak van dit probleem. Daarbij kan een deskundige adviseren over hoe zij hun kind zouden kunnen helpen, dit alles uiteraard afhankelijk van en rekening houdend met de mogelijke oorzaak van het gedrag van hun kind. Een gesprek met de ouders kan het beste al in dit stadium worden gehouden omdat de meeste leerlingen hun gedrag slechts (kunnen) aanpassen als het pesten in een vroeg stadium wordt aangepakt. Soms kan het nodig zijn de pester te beschermen tegen mogelijk al te rigoureuze (lichamelijk) straffen door de ouders/verzorgers.

Als het pestgedrag van de betrokken leerling blijft voortduren, wordt hulp van buitenaf ingeschakeld. De ouders/verzorgers dienen hiervoor toestemming te geven. Indien de ouders/verzorgers weigeren om toestemming te geven voor hulp van buitenaf en de pester volhardt in zijn of haar gedrag op zo'n manier dat er een onveilige situatie voor de gepeste leerling(en) en/of andere betrokkenen op school bestaat, dan kan de schoolleiding overgaan tot schorsing van de pester, eventueel gevolgd door verwijdering van school (zie hiervoor het hoofdstuk Sancties).

Praten over moeilijke onderwerpen

Het zal vaak niet makkelijk zijn om te bereiken dat leerlingen praten over moeilijke en gevoelige onderwerpen als pesten, lichamelijk en geestelijk geweld en machtsmisbruik. Dit kan opgaan voor zowel leerlingen die gepest worden als voor leerlingen die pesten. Het belangrijkste is dat leerlingen vertrouwen hebben in degene met wie ze praten.

Vertrouwen kan worden verdiend door de manier waarop je als volwassene met leerlingen omgaat: een manier van omgaan die niet gebaseerd is op macht, maar die getuigt van respect, persoonlijke waardering en erkenning van de grenzen van de specifieke leerling. Het is belangrijk dat een volwassene de leerling laat weten dat hij of zij gelooft wat de leerling zegt en dat het niet de schuld van de leerling is dat deze wordt gepest. Van belang is ook om expliciet te erkennen dat hetgeen er is gebeurd erg vervelend is en dat het goed is van de leerling dat hij of zij het nu aan iemand vertelt. Maak verder duidelijk dat er acties worden ondernomen om de leerling te helpen, welke acties dat zullen zijn en vraag of de leerling hiermee instemt.

Uitvoering op school en in de klas:

Op onze school wordt gewerkt met de regels van Grip op de groep.

De methode Trefwoord biedt regelmatig gelegenheid om in de groep te praten over sociale veiligheid, omgangsvormen, bescherming, opkomen voor jezelf en een ander.

- ❖ Grip op de groep: de regels behorende bij deze methode worden toegepast in het begin van het schooljaar, en evaluatie vindt in de teamvergadering plaats voor de herfstvakantie en resultaten van de methode worden gebruikt tijdens de overdrachtsgesprekken aan het einde van het schooljaar.
- ❖ Trefwoord: veel onderwerpen uit deze methode gaan over elkaar helpen, begrijpen, samen leven, jij en de ander, voorbeeldrol, enz.

Midden op het schoolplein, daar waar de jongere en oudere leerlingen elkaar ontmoeten is de tegel met het Lieveheersbeestje aangebracht. Ook op deze manier laten wij de kinderen merken dat er op onze school aandacht is voor pestgedrag en zinloos geweld.

In de gangen en lokalen zijn duidelijk zichtbaar opgehangen de afspraken en regels die voor onze school gemaakt zijn. We gaan er van uit dat leerkrachten, leerlingen en ouders deze regels respecteren.

Deze regels zijn opgenomen in onze schoolgids. (zie bijlage)

In de afzonderlijke klassen worden klassenafspraken gemaakt samen met de leerlingen. De leerlingen verbinden zich aan deze afspraken en deze zijn ook aanwezig in het lokaal. In hogere groepen hangen deze regels zichtbaar in het lokaal.

Anti-pest contract

Het anti-pestcontract kan worden uitgedraaid en uitgedeeld aan leerlingen. Leerlingen kunnen het contract, eventueel na een klassikale bespreking ervan, ondertekenen en aan hun groepsleerkracht in bewaring geven. Het doel van een dergelijk contract is jongeren te doordringen van de ernst van pesten en van het belang van het bestrijden van pestgedrag. Een voorbeeld volgt op de volgende pagina

Om pesten te voorkomen, worden duidelijke afspraken gemaakt. Wanneer je ruzie hebt, probeer je natuurlijk eerst om er zelf uit te komen. Mocht dat niet lukken, dan leg je het probleem aan iemand anders voor. Die persoon praat dan eventueel met beide partijen en probeert jullie te helpen.

Om een pestvrije school te krijgen, is het belangrijk samen afspraken te maken en samen toe te zien op de naleving van die afspraken. Dit doen we met een anti-pestcontract.

Als je het eens bent met onderstaande uitspraken, als je durft te beloven om je overeenkomstig die uitspraken te gedragen en als je bereid bent anderen te helpen zich ook aan deze uitspraken te houden, dan mag je je handtekening onder dit contract zetten.

Lever het ondertekende contract in bij je groepsleerkracht. Hij of zij zal het bewaren en je erop aanspreken als dat nodig is.

- Ik zal een ander respecteren.
- Ik zal een ander niet discrimineren.
- Ik zal een ander niet uitschelden.
- Ik zal een ander niet buitensluiten.
- Ik zal een ander niet bedreigen.
- Ik zal van andermans spullen afblijven.
- Ik zal niet over een ander roddelen.
- Ik zal mensen die zich niet aan bovenstaande regels houden, daarop aanspreken.

Hieronder is ruimte om zelf in te vullen wat je in bovenstaand lijstje mist.

- Ik zal ...
- Ik zal ...
- Ik zal ...

Door mijn handtekening onder dit contract te zetten, beloof ik dat ik mijn uiterste best zal doen bovenstaande uitspraken na te leven.

Naam:-

Klas: _____

Datum: _____

Handtekening:

Pestprotocol

Een onderwijsprotocol tegen pesten probeert door samenwerking het probleem van het pestgedrag bij kinderen aan te pakken. Hiermee willen wij het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van de kinderen verbeteren.

De medezeggenschapsraad, directie en het personeel van De Vogelweid' school verklaren het volgende:

Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor slachtoffers als voor de pesters. Dit ernstige probleem moet aangepakt worden, in het bijzonder door de ouders en de leerkrachten.

School en ouders moeten zo goed mogelijk samenwerken om het probleem "pesten" op te lossen.

De ondertekenaars van dit protocol verplichten zich tot het volgende:

Op onze school...
Accepteren we elkaar
Zeggen we aardige dingen
Geloven we in elkaar
Tonen we respect
Zeggen we sorry
Geven we tweede kansen
Helpen we elkaar
Is iedereen even belangrijk
Kunnen we onszelf zijn
Mogen we fouten maken
Zijn we allemaal welkom
En is iedereen uniek

Elke twee jaar wordt dit protocol geëvalueerd en zonodig bijgesteld.

Een afdruk van dit protocol is te vinden in de bijlage van onze schoolgids

Getekend namens

directie

personeel

Teamvergadering: 14-01-2016; 15-03-2016

MR: 14-04-2016: vastgesteld

Bijlage 1

DE REGELS VAN ONZE SCHOOL

Iedereen moet zich binnen en buiten de school veilig kunnen voelen.

Op onze school...

Accepteren we elkaar

Zeggen we aardige dingen

Geloven we in elkaar

Tonen we respect

Zeggen we sorry

Geven we tweede kansen

Helpen we elkaar

Is iedereen even belangrijk

Kunnen we onszelf zijn

Mogen we fouten maken

Zijn we allemaal welkom

En is iedereen uniek

Schoolafspraken:

GANGEN:

- ❖ rustig lopen
- ❖ rustig praten
- ❖ tassen horen aan de hengsels aan de kapstok
- ❖ wc- en buitendeuren dicht
- ❖ vóór schooltijd en in de pauze ben je buiten.
- ❖ Je gaat naar de bovenverdieping alleen onder begeleiding van juf of meester

KLAS:

- ❖ kastje en laatje netjes houden
- ❖ afval hoort in de prullenbak of papierbak.
- ❖ om half 4 gaan de stoelen op tafel (behalve woensdag)
- ❖ boeken enz. weer netjes terugzetten
- ❖ voorzichtig omgaan met andermans spullen
- ❖ mobiele telefoons gaan onder schooltijd op het schoolterrein uit.
- ❖ gebruik alleen een handdoekje als je er een nodig hebt.
- ❖ Tot de eerste zoemer klink, blijf je op het speelplein, behalve bij slecht weer of een dringende boodschap

WC:

- ❖ je plast in de wc-pot
- ❖ was je handen na gebruik van de wc
- ❖ wees zuinig met handdoekjes
- ❖ handdoekjes in de afvalbak

DOCUMENTATIECENTRUM:

- ❖ zet gebruikte boeken enz. weer netjes terug
- ❖ praat zachtjes als je iets samen doet

AULA:

- ❖ werk stil in de aula
- ❖ praat zachtjes als je samen werkt
- ❖ laat de aula netjes achter
- ❖ vrijdag stoelen op tafel

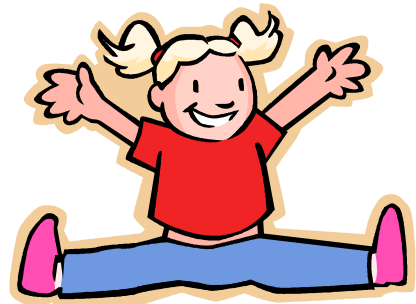

SPEELPLAATS:

- ❖ je mag pas om 8.35 en om 13.05 op het schoolplein komen.
- ❖ Als de zoemer voor de pauze gaat, ben je snel buiten.
- ❖ fietsen hoort niet op het speelplein
- ❖ afval hoort in de afvalbak
- ❖ speel op het afgesproken deel van de speelplaats.
- ❖ buitenspeel spullen netjes overdragen naar andere groep of opbergen in de hal van de glazen gang.

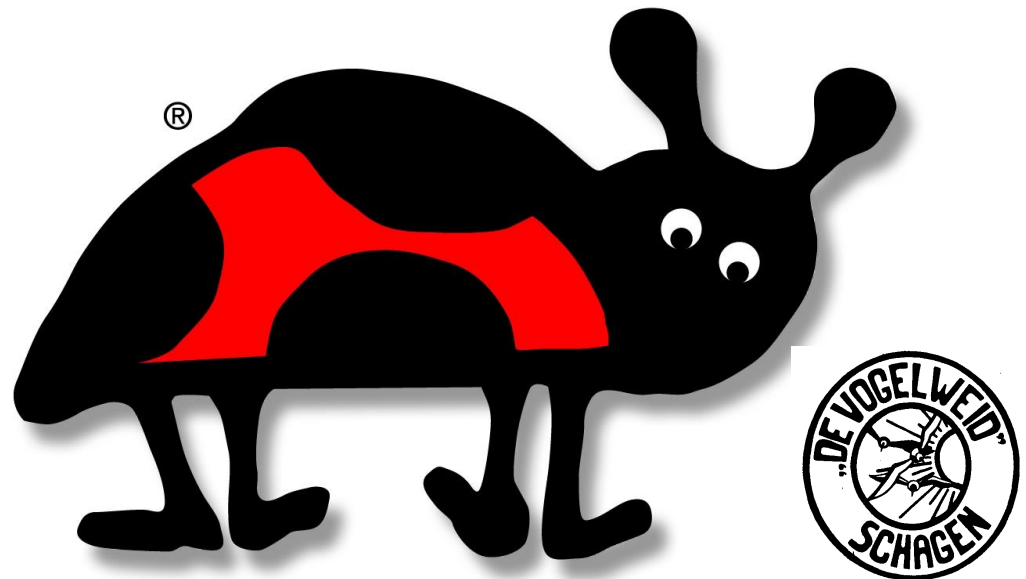
FIETSENSTALLING:

- ❖ alleen op de fiets naar school als dat noodzakelijk is
- ❖ zet je fiets netjes neer in de rekken of op de standaards
- ❖ alleen kleuterfietsen op het kleuterplein
- ❖ hou de ingangen vrij

zo zijn onze manieren

Bijlage 3

Beste jongens en meisjes van de Vogelweid'

Wij willen voor jullie een veilige school zijn. Een school waar je je thuis voelt en waar we normaal met elkaar omgaan, tenminste als iedereen zich maar aan een paar regels houdt.

Deze regels tref je aan in deze folder, maar je zult ze ook in de klassen en op een paar andere plekken in school aantreffen.

Een van de dingen die we heel belangrijk vinden is dat wij vinden dat er niet gepest mag worden. Dat gebeurt gelukkig niet veel op onze school, maar stel je voor dat je dat je er wel mee te maken krijgt denk dan goed aan de volgende dingen:

Pesten is iets anders dan plagen

Plagen en pesten worden vaak door elkaar gehaald. Plagen gaat tussen twee mensen die elkaar aankunnen. De geplaagde kan zich verdedigen als dat nodig is. Plagen duurt meestal kort en is vriendelijk of zelfs grappig bedoeld.

We spreken over pesten als één van de twee kinderen zich niet of moeilijk kan verdedigen. De pester heeft alle macht. Pesten komt steeds weer terug en is kwetsend bedoeld.

Pesten is niet alleen iemand slaan of schoppen (lichamelijk geweld), maar ook iemand geestelijk pijn doen (psychisch geweld). Je bent bang, wordt uitgescholden of buitengesloten. Maar ook de dreiging dat je geslagen kan worden, kan iemand angstig en onzeker maken.

Psychisch geweld kan erger zijn dan lichamelijk geweld. Bedreigingen, beledigen of doodzwijgen, het kan iemand wanhopig maken. Je wordt onzeker, hebt minder vertrouwen in jezelf en het wordt ook moeilijker om anderen te vertrouwen. Dit nare gevoel werkt vaak nog lang door, ook als het pesten al gestopt is.

Een buitenstaander kan niet altijd aan iemand zien dat hij/zij uitgescholden of buitengesloten wordt. Sommige gepeste kinderen willen dit aan niemand vertellen. Maar als anderen dit niet weten, kunnen ze je niet helpen om het pesten te stoppen. Daarom is het zo belangrijk dat je er toch altijd met iemand over praat. Iemand die je vertrouwt. Dit kan je vader of moeder zijn, je opa, juf of meester. Of misschien vertel je het liever aan een vriendinnetje.

Vergeet nooit: er is altijd iemand die je kan en wil helpen! Als je niets doet, gaat het pesten door. Dus laat je zelf horen!

Teamvergadering: 14-01-2016; 15-03-2016

MR: 14-04-2016: vastgesteld

DE REGELS VAN ONZE SCHOOL

Iedereen moet zich binnen en buiten de school veilig kunnen voelen

Op onze school...

Accepteren we elkaar
Zeggen we aardige dingen

Geloven we in elkaar

Tonen we respect

Zeggen we sorry

Geven we tweede kansen

Helpen we elkaar

Is iedereen even belangrijk

Kunnen we onszelf zijn

Mogen we fouten maken

Zijn we allemaal welkom

En is iedereen uniek

Bijlage 4 (Cyber)pesten en Sociale Veiligheid

Inleiding

Leerlingen doen op school niet alleen vakkennis en -vaardigheden op, het is ook de plek waar zij leeftijdsgenoten ontmoeten, kennis maken met de samenleving, met normen, waarden en omgangsvormen. Daar hoort bij dat zij leren, oefenen en soms ook grenzen overschrijden. Didactiek en pedagogiek begeleiden dit leer- en ontwikkelingsproces. In een veilig schoolklimaat zijn er grenzen en regels, wordt adequaat opgetreden tegen grensoverschrijdend gedrag en worden leerlingen aangemoedigd om positief gedrag te laten zien.

Om een sociaal veilig klimaat te creëren, zet de school meerdere met elkaar samenhangende interventies, programma's en methoden in op individueel niveau, op klassikaal niveau en op schoolniveau. Ook betreft de school de ouders en de omgeving bij de aanpak.

Grensoverschrijdend gedrag, zoals pesten, houdt meestal niet op bij het verlaten van het schoolplein. Het kan zich voortzetten op weg naar huis, bij de sportvereniging en op internet. Pesten is een maatschappelijk probleem. Samenwerking van alle betrokken partijen is dan ook noodzakelijk. Maatregelen moeten zich niet alleen richten op de leerling die grensoverschrijdend gedrag vertoont, maar ook op de schoolomgeving, de thuisomgeving en op leeftijdsgenoten.

De sociale veiligheid op school is gebaat bij een sfeer waarin harmonie en respect centraal staan en waarin pesten en ander agressief gedrag niet worden getolereerd.

Een open en ondersteunende cultuur, waarin leerlingen een eigen verantwoordelijkheid hebben, bevordert hun welbevinden en vermindert problematisch gedrag. Het is daarbij belangrijk dat leerlingen, personeel en ouders zich bewust zijn van de kernwaarden en de daarvan afgeleide normen en regels die in de school gelden, dat zij deze naleven en dat er sancties volgen als zij dat niet doen.

Pesten en ander ongewenst gedrag worden sneller gesignaleerd en aangepakt als er in de school iemand is aangesteld die speciale aandacht heeft voor sociaal veiligheidsbeleid en die monitort of de aanpak werkt. Het is belangrijk dat er voor leerlingen, ouders en personeel een duidelijk aanspreekpunt is waar zij met (hulp)vragen op dit gebied terecht kunnen. De school kan hiervoor een aparte functionaris aanstellen of belegt deze taken bij een zorgcoördinator, intern begeleider of (interne) vertrouwenspersoon. Maar het is altijd duidelijk bij wie men terecht kan.

Plagen en pesten op school

Er is een groot verschil tussen plagen en pesten. Onder plagen verstaan we gedrag tussen leerlingen die aan elkaar gewaagd zijn: de ene keer doet de een iets onaardigs, een volgende keer is het de ander. Plagen is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend.

Plagen kan wel overgaan in pesten.

Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen.

- Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld.
- Pesten gebeurt systematisch en intentioneel
- Pesten houdt niet vanzelf op, maar wordt eerder erger als er niet wordt ingegrepen
- Pesten is bedoeld om schade toe te brengen (fysiek, mentaal of materieel)
- Pesten heeft negatieve gevolgen voor het slachtoffer

Naast openlijke vormen van pesten, komen ook vormen van pesten voor die niet zichtbaar zijn, zoals het buitensluiten van iemand.

Relatief nieuwe manieren van pesten zijn het digitaal en mobiel pesten. Kinderen of jongeren

Teamvergadering: 14-01-2016; 15-03-2016

MR: 14-04-2016: vastgesteld

gebruiken dan het internet of pesten elkaar door vervelende berichten via de mobiele telefoon te sturen.

Uit onderzoek is gebleken dat in het primair onderwijs gemiddeld in elke groep twee à drie kinderen zitten die het slachtoffer zijn van pesterijen. Ook zitten in elke groep twee à drie kinderen die pesten.

De betrokkenen

Bij pesten zijn drie rollen te onderscheiden

- de gepeste kinderen
- de pesters
- meelopers en andere kinderen

Kinderen beginnen met pesten om allerlei redenen. Het kan zijn dat ze indruk willen maken op andere kinderen, het kan ook zijn dat ze niet weten hoe ze op een positieve manier contact kunnen leggen. Pesten kan beginnen als een spelletje, als iets dat leuk is om te doen. Het gepeste kind voelt zich erg ongemakkelijk door het pesten. Het lukt haar of hem niet om terug te plagen, een grapje te maken of onverschillig te blijven. Het kind reageert angstig en gaat soms huilen.

Het pestende kind merkt dat het succes heeft en dat smaakt naar meer. Bewonderd door andere kinderen gaat zij of hij door met bewust pesten. Door het pesten versterkt het kind zijn of haar plaats in de groep of het vriendengroepje. Na een tijdje wordt het een gewoonte om het slachtoffer te pesten zodra de gelegenheid zich voordoet.

Vaak hebben de pestende kinderen niet in de gaten hoe afschuwelijk het pesten is voor het gepeste kind. Terwijl het gepeste kind vreselijk bang is voor de pauze of niet op straat durft te gaan, ziet de pester het nog steeds als een lolletje.

Ook kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, spelen een rol. Doordat zij de gepeste kinderen niet steunen of de pester stoppen, kunnen de pesters vrijelijk hun gang gaan. Vaak versterken zij het succes van de pestende kinderen door op een afstandje toe te kijken en te lachen om wat er gebeurt.

Pesten heeft veel te maken met de verhoudingen binnen een groep. Daarom is het niet eenvoudig om er een eind aan te maken. Als de leerkracht schelden verbiedt, zoeken de kinderen andere manieren en andere momenten om te pesten.

Aanpakken van het pestprobleem betekent meer dan verbieden alleen. Kinderen moeten leren om met elkaar om te gaan zonder de ander wezenlijk te kwetsen. Volwassenen (leerkrachten, begeleiders van clubs, ouders) kunnen hen daarbij helpen, bijvoorbeeld door samen met de kinderen oplossingen te zoeken en door duidelijke grenzen te trekken.

De gepeste kinderen

Sommige kinderen hebben meer kans om gepest te worden dan andere kinderen. Dat kan met hun uiterlijk samenhangen, maar veel vaker heeft het te maken met hun gedrag, hun gevoelens en de manier waarop ze zich uiten.

Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze zijn lid van een actiegroep en niet van een hobbyclub (of andersom). Ze spelen accordeon en geen viool (of andersom). Ze zijn majorette en zitten niet op ballet (of andersom). Hun ouders zijn gewoon getrouwd en niet gescheiden (of andersom). Ze zijn goed in rekenen of juist niet. Aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden als die andere kinderen daar de kans voor krijgen.

Veel kinderen die worden gepest hebben moeite om zichzelf te verdedigen. Ze voelen zich

Teamvergadering: 14-01-2016; 15-03-2016

MR: 14-04-2016: vastgesteld

machteloos tegenover de pestkoppen. Signalen kunnen zijn dat ze angstig zijn en onzeker in een groep, dat ze niks durven te zeggen omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden versterkt door het pesten.

Pesters hebben snel in de gaten welke kinderen gemakkelijk te pesten zijn.

Uit onderzoek is gebleken dat gepeste kinderen zich vaak eenzaam voelen, dat ze geen vrienden hebben om op straat te spelen, en niet behoren tot een vast clubje in de klas. Soms kunnen ze beter met volwassenen opschieten dan met leeftijdgenoten.

De pesters

Uit onderzoek is gebleken dat kinderen die pesten vaak de sterkste uit de groep zijn. Ze gedragen zich agressiever en reageren eerder met geweld dan andere kinderen. Meestal doen ze ook agressief tegen volwassenen: de trainer, leerkracht of hun ouders.

Pesters lijken populair in een groep, maar zijn het uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Ze vragen om aandacht; of deze nu positief of negatief verworven wordt is van ondergeschikt belang.

Via pesten lukt ze dat het makkelijkst: ze krijgen andere kinderen mee bij het te pakken nemen van een slachtoffer. En wie mee doet, loopt minder kans zelf slachtoffer te worden. Pesters komen vaak zelfverzekerd over. Ze nemen het initiatief om de regels te overtreden, verzinnen hoe ze andere kinderen en volwassenen dwars kunnen zitten. Ze zijn er goed in zichzelf uit de problemen te praten'. Doorgaans voelen ze zich niet schuldig dat ze pesten, vooral als ze met een groepje zijn. Het slachtoffer zien ze als een kind dat 'erom vraagt gepest te worden'.

Soms is een pestkop een kind dat in een andere situatie zelf gepest werd. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in de zwemclub of op een andere school agressief gaan opstellen.

Er lijken meer pestende jongens dan meisjes te zijn, maar waarschijnlijk is dat maar schijn.

Meisjes

pesten vaker op een subtiele manier. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Waarschijnlijk wordt er door meisjes ook meer in kleine groepjes gepest. Uit onderzoek is minder bekend van pestende meisjes dan van jongens.

Een pestend kind dat zijn gang kan gaan, leert dat pesten de enige manier is om je in een groep te handhaven. Het leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten. Pesters kunnen lang last ondervinden van hun agressieve gedrag ten opzichte van anderen. Ze hebben bijvoorbeeld vaak moeite om vrienden te maken of te houden. Het tegengaan van pesten is daarom niet alleen van belang voor de slachtoffers. Het is ook goed voor de pesters, om hun kansen op een normale ontwikkeling zo groot mogelijk te maken.

Meelopers en de andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten. Sommigen kijken alleen toe, anderen doen af en toe mee. Dit zijn de meelopers. Er zijn kinderen die niet merken dat er gepest wordt of ze willen het niet weten.

Meelopers zijn vaak bang om zelf slachtoffer te worden. Het kan ook zijn dat ze stoer gedrag interessant vinden en denken daardoor populair in een groep te worden. Meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen houden.

Doordat deze kinderen mee pesten met een groep voelen ze zich niet zo erg verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt uitgericht.

Hoewel deze kinderen geen actieve rol spelen bij het pesten, zijn zij medebepalend voor het

voortduren van het pesten. De pestende kinderen voelen zich gesterkt door de instemming van de toeschouwers. Als andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pester zeggen dat hij moet ophouden, verandert de situatie aanzienlijk. Het pesten wordt dan minder vanzelfsprekend.

Het helpt als kinderen die minder betrokken zijn bij het pesten zelf, de leerkracht inlichten.

Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school of op de club willen bespreken, zijn emotioneel bij het onderwerp betrokken. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige onprettige sfeer in de groep of de klas.

Vaak vinden de kinderen het heel vervelend dat er wordt gepest op school, maar willen ze ook niet als enige voor het gepeste kind opkomen. Ouders kunnen hun kinderen dan adviseren om er met vriendjes of vriendinnetjes over te praten. Misschien durven ze samen iets te ondernemen naar de pesters of de leerkracht.

Hoe pesten kinderen *

Verbaal:

- Vernederen: “Hou jij onze handschoenen maar even vast, dat is toch het enige dat jij kunt.”
- Schelden: viezerik, vuurtoren, schele
- Dreigen: “Je vertelt het niet aan de meester, want dan pakken we je straks.”
- Belachelijk maken, uitlachen
- Kinderen niet bij hun eigen naam noemen maar altijd bij een bijnaam
- Gemene briefjes schrijven
- Via moderne communicatiemiddelen: internet, e-mail, whatsapp, facebook of sms
- Doodzwijgen: niet reageren op wat het kind doet of zegt, niet tegen hem/haar praten
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag

Fysiek:

- Trekken aan kleding, duwen, sjoeren
- Schoppen en slaan
- Krabben, bijten en haren trekken
- Met wapens: messen, stokken
- Achterna lopen, opjagen
- In de val laten lopen, klem zetten
- Opsluiten

Materieel:

- Afpakken van kledingstukken en andere spullen.
- Beschadigen van spullen: kliederen op boeken, schoppen en gooien met een schoeltas, banden lek steken.

(de voorbeelden zijn willekeurig gekozen en zijn inwisselbaar voor andere)⁶

Teamvergadering: 14-01-2016; 15-03-2016

MR: 14-04-2016: vastgesteld

Voorkómen en bestrijden van pesten

Pesten is een ingewikkeld probleem. Daarom lijkt het vaak onoplosbaar. Toch is pesten wel te bestrijden als het serieus wordt genomen. Dat betekent dat kinderen moeten weten dat ze om hulp kunnen aankloppen bij de volwassenen om hen heen. Voor volwassenen betekent het, dat ze aandacht moeten hebben voor de signalen van de kinderen. Ze moeten luisteren naar wat de kinderen te vertellen hebben en daar over praten. Voor leerkrachten en begeleiders van groepen in de vrije tijd betekent het dat ze groepsgesprekken moeten voeren, regels moeten afspreken en zorgen dat die regels ook werken.

Het pestprobleem wordt niet altijd even serieus aangepakt: ouders zeggen dat een kind maar van zich af moet bijten, leerkrachten hebben het te druk en de trainer vindt het zijn verantwoordelijkheid niet.

Als volwassenen alleen af en toe ingrijpen, kan dat verkeerd uitpakken. Gepeste kinderen worden daarna nog meer het slachtoffer omdat ze 'geklikt' hebben.

Daarom is het belangrijk om het pestprobleem degelijk en gezamenlijk aan te pakken. Ieder van de betrokkenen kan een begin maken met het oplossen van het pestprobleem. Kinderen die worden gepest kunnen beginnen door met hun ouders, leerkrachten of andere vertrouwde volwassenen te gaan praten of om raad te vragen.

Ook andere kinderen kunnen bij hun ouders of leerkrachten aanklaarten dat er gepest wordt. Ouders kunnen met hun kinderen gaan praten en het probleem met andere ouders, op school of in de speeltuin bespreken.

Leerkrachten kunnen het pesten als algemeen probleem regelmatig in hun klas bespreken. Ze kunnen proberen in de klas een open en vriendelijke sfeer te creëren.

Concrete pestsituaties kunnen ze met de betrokken kinderen bepraten. Samen met hun collega's

kunnen ze werken aan een schoolbeleid rond sociale regels en pesten.

Voorafgaand aan welke aanpak dan ook dat de volgende zaken geregeld zijn:

- a. er zijn preventieve activiteiten ondernomen (bijv. een pestprotocol);
- b. er is duidelijkheid over dat leerkrachten een sleutelrol hebben in de aanpak;
- c. de school heeft een sociaal gedrag versterkende omgeving (bijv. gewenst gedrag beschrijven, consequent handelen, projecten).

Aanpak

Steun bieden aan het kind dat gepest wordt:

- Naar het kind luisteren en zijn / haar probleem serieus nemen
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen
- Samen met het kind werken aan oplossingen
- Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining.

Steun bieden aan het kind dat zelf pest:

- Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden (evt. pestcontract opstellen)
- Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijv. een sociale vaardigheidstraining
- De meelopers betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem:
- Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij

Teamvergadering: 14-01-2016; 15-03-2016

MR: 14-04-2016: vastgesteld

- Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen
- Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen

De ouders steunen:

- Ouders die zich zorgen maken over pesten, serieus nemen
- Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken
- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning

De leerkrachten steunen:

- De leerkrachten informatie geven/ scholen met betrekking tot pesten als algemeen verschijnsel en
- over het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school. (Signaleren, observeren,
- maken van handelingsplannen etc.)
- De school heeft het programma mediawijsheid toegevoegd aan de vaardigheden van de leerkrachten.

Voorwaarden en beleid

- Elke school beschikt over een gestructureerde aanpak voor de bestrijding van pesten. Deze aanpak is een onderdeel van het schoolveiligheidsplan en staat beschreven in de schoolgids of op de website en wordt jaarlijks geëvalueerd.
- De school beschikt over een functionaris die aanspreekpunt is bij hulpvragen
- De school monitort de sociale veiligheid door middel van een instrument, bijvoorbeeld het Digitaal
- Veiligheidsplan (www.digitaalveiligheidsplan.nl)
- De school beschikt over een overzicht van de effecten de gehanteerde methode.
- De school maakt gebruik van een effectief programma en doelgerichte interventies op het gebied van sociale veiligheid
- Elke school conformeert zich aan het actieplan Sociale Veiligheid van Po-Raad en VO-Raad en de wet Sociale Veiligheid van augustus 2015